

T.1 LA SEGONA REPÚBLICA I LA GUERRA CIVIL

1.1 Introducció a la història contemporània de Catalunya

Espanya com a estat, es un estat modern. Com a estat autoritari neix a l'edat moderna. Comencen a ser un país independent, a partir de la guerra se succeïó. Desapareix aquesta coonfederació d'estats. Un estat centralista i unitari. L'estat del segle XVIII, els Borbons, estat centralista, unitari, absolutista. Per a Catalunya seria un segle de decadència: desapareix la Generalitat, es persegueix el català...

El segle XIX, a nivell d'Europa comença a produir algunes transformacions importants:

- ***De tipus econòmic; la resolució industrial. El pas d'un economia agrícola, una de tipus capitalista , de tipus feudal.***

- ***De tipus politic; la revolució francesa, es la primera d'un seguit de revolucions, que portara d'un sistema absolutista a un liberal. Això s'inicia a Europa central.***

Son transformacions en que la seva aplicació a vegades són complicades. S'oposen els que surten perjudicats, a això sortien perjudicats els privilegiats de l'antic regim.

En el cas de l'Estat de l'Estat Espanyol es de lluita per què es produeixin aquests canvis. El segle XIX serà un segle de conflicte, de guerres civils...

A Catalunya, al segle XIX, es un segle de renaixença, de recuperació.

Quan es parla de renaixença, es parla d'un triple procés:

- ***Econòmic: Catalunya es va industrialitzar. Es coneguda com la fàbrica d'Espanya.***

- ***Cultural: Comencen a apareixer alguns escriptors de la lengua i cultura catalana.***

Narrativa: Narcís Oller, Poesia: Àngels Guimerà, Filosofia: Jaume Balmes,

Historiador: Milà i Fontanals, Filòleg: Pompeu Fabra

També va haver-hi una recupareció de les universitats, especialment en la universitat de Barcelona.

- ***Política: Consisteix en la reclamació d'un cert autogovern per a Catalunya. Els governs de l'Estat Espanyol, no estaven disposats a acceptar les institucions de Catalunya.***

Hi ha una certa recuperació política, amb la creació de: Mancomunitats

de Catalunya, 1414–1423. Serà presidida per Enric Prat de la Riba.

Mancomunitat de Catalunya: Van deixar que les 4 comunitats s'uneixin.

Reinaixença política dels països catalans.

A nivell espanyol la transformació del país es complica, tant econòmicament com políticament.

- *Econòmicament; n'hi havia poca burgesia. L'única burgesia que hi havia era catalana. Al llarg del segle XIX, desapareix l'estructura estamental (societat dividida en estaments; burgesia, pagesia...) Encara que la societat es divideix en camperols i societat alta.*

- *Políticament: Hi ha intents d'introduir el liberalisme, encara que costa. Hi ha períodes que sí que s'instala, però aquests intents no triunfen, per que quan es fa un intent democratitzador, els privilegiats s'oposen. I aquests s'oposaven amb l'exercit, a través de cops d'Estat, rebel·lions...*

A més a més l'exercit es una eina per controlar les classes més desfavorides. Cada cop que hi ha una revolta obrera, els privilegiats criden a l'exercit.

Al camp hi havia molta conflictivitat, en comptes de solucionar el problema, es reprimia.

Al segle XIX, es crea la guardia civil, es crea per controlar les zones rurals, era un cos de l'exercit. Aquella situació de conflicte s'allarga durant tot el segle XIX. L'inici del segle XX, es igual. De fet, a inicis del segle XX, es produeix un cop militar, donant lloc a una dictadura que es produeix del 1923–1931. És la dictadura de Miguel Primo de Ribera. Aquesta dictadura comptava amb el suport dels privilegiats i el rei. Un dels més privilegiats al segle XX són els Borbons.

El rei en aquests períodes (1923–1931) és Alfons XIII (avi de l'actual rei).

L'Espanya, al principi del segle XX, és un desastre, perquè té grans problemes de tipus econòmic, és un estat de tipus arcaic, amb molta agricultura.

–El segon problema: L'estat espanyol, continua sent un estat centralista, això creà unes certes tensions.

–El tercer conflicte: A nivell cultural, els més baixos de tota Europa.

–Quart problema: El paper de l'església, tenia molt poder, i sempre estava al servei dels rics.

Cinquè problema: L'estat Espanyol, és un estat de pressó, a l'estat Espanyol la gent no pot exercir els seus drets perquè a que l'exercit el reprimís.

La segona república és un intent d'arreglar això, perquè alguns privilegiats s'oposen.

La situació política del segle XX; Espanya era una monarquia parlamentaria (monarca més parlament), no existia la democràcia plena, el sofragi no existia encara la democràcia plena, el sofragi era sencetari (no era universal) Universal vol dir que podia votar tothom. Sencetari, vol dir que no pot votar tothom, només es podia votar amb un cert nivell de riqueses. No només votaba una petita part de la població, si no que sovint eren manipulades.

A més a més, no resolia cap dels cinc problemes. Amb la qual cosa el decontentiment de la gent que era mayor. Els Sindicats d'obriers ere més nombrosos. Hi havia dos grans sindicats:

CNT: Confederació Nacional de Treballadors. (societat sense estat)

UGT: Unió General de Treballadors. (sindicat lligat a un partit, el PSOE)

I a nivell nacionalista a Catalunya, era més fort, demanaba autonomia, govern...

Al principi del segle XX, a Catalunya, existien dos partits nacionalistes:

–Partit nacionalista (de dretes)

–Esquerra republicana de Catalunya (d'esquerres)

I per part dels privilegiats, hi havia una certa per les demandes d'aquestes obres.

El camp començaven ha haver–hi més problemes, reclamen els seus drets. L'alta burgesia tenen por, i promoven a fer un cop d'Estat, per tal d'instal·lar una dictadura militar. El lider serà un militar: Miguel Primo de Ribera.

Amb aquest cop d'estat s'iniciarà una dictadura del 1923–1931. Tindrà el suport de l amonarquia, en aquest moment el rei serà Alfons XII.

No es van resoldre cap dels problemes, ja que els reprimia.

De fet la dictadura va durar basicament fins el 1930, ja que Miguel dimiteix, com que no es solucionable cap dels problemes la gent comença a estar farta d'ell.

Llavors el monarca, posa un altre lider, el General Berenguer, que ho plega. La gent ya estava farta de ell. Després de Berenguer, be un altre. Admirante Aznar. Convoca eleccion municipals (de l'alcalde) aqueste eleccions vn ser a l'abril de 1931. Aquestes eleccions la gent va votar la monarquia. A totes les ciutats espanyoles van guanyar les candidatures republicanes, volen un radical. A Catalunya, el triomf va etsar per esquerra republicana de Catalunya. Després de les eleccions el rei Alfons XIII, s'exilia, marxa d'Espanya.

1.2 L'adveniment de la república

En la decada de 1930, es va produir una crisi econòmica als Estats Units d'Amèrica que va afectar, a bona part dels països europeus. Aquesta crisi va provocar un augment en l'atur , de la pobresa, i de la fam. Va afectar als treballadors i a la classe mitjana. A la resta del món es la que es produeix amb més intensitat.

Espanya, i en especial Catalunya, van veure disminuir la producció industrial i agrícola, al segle XX.

Coincidin amb aquesta crisi econòmica interior es va proclamar a l'Estat Espanyol, la Segona República, que va tenir el suport de les classes mitjanes i una bona part de la classe obrera. El grans propietaris de

terres, els industrials, els dirigents de l'església catòlica... es van oposar a aquest nou règim republicà.

El 14 d'abril de 1931, va ser proclamada la Segon República Espanyola. El canvi de règim es va fer d'una manera pacífica, després de la derrota electoral dels partits monarquis, esdevingudes al 12 d'abril.

Per a molts ciutadans espanyols la República significava l'inici d'un període esperançador de reformes democràtiques. Sota la presència de Niceto Alcalá Zamora, primàriament, i de Manuel Azaña, després, els governs republicans de 1931–1933, i de febrer–juliol del 1936, es van esfonçar per aplicar un programa modernitzador del país.

Al mes de juny de 1931, es va redactar l'Estatut d'Autonomia, anomenat de Núria per què allí es van reunir els potents catalans, també es van celebrar les eleccions generals, guanyades pels partits de centre i d'esquerra; a l'agost, l'Estatut de Núria va ser aprovat a Catalunya per referendun: i el desembre es va aprovar la Constitució republicana, i Alcalá Zamora ocupà la presidència de la República.

1.3 Les fases de la segona república.

***Bien reformador (1931–1933)**

La segon república representa un intent de modernitzar Espanya, de reformar l'estat, de democratitzar, de treure Espanya al desenvolupament. Proclamatització de la República, enseguida es van convocar eleccions amb sufragi universal, podern votar les dones. Surten guanyant els partits d'esquerrres, 250 diputats:

- Dretes moderats, 100 diputats.
- Extrema dretes, 80 diputats.
- Esquerra republicana catalana, 30 diputats.
- Partit nacional bacs, 14 diputats.

El primer president el govern de la República Espanyola, Manuel Azaña, i el rpesident de la República Vicel Alcalá Zamora.

Aquest nou govern, el primer que va fer, va redactar una constitució per a Espanya. La Constitució espanyola de 1931, era una constitució de sufragi nacional, drets i deures per a tothom, la plurinalitat de l'Estat Espanyol (diferents idiomes, cultures...), institució progresista moderna. Un cop feta la contitució, el govern d'esquerrres decideix resoldre els problemes que tenia Espanya.

Reformes d'aquest govern:

– Reforma religiosa; l'Esta espanyol era l'únic estat d'Europa on no existia una separació entre l'estat i l'església. Era obligatori ser cristià.

L'església tenia molt de poder econòmic (propietats), poder de tipus educatius. L'església era al servei dels poderosos, dels privilegiats.

La reforma ve consistir:

En la separació de l'esgèsia i estat. Un estat laic, cadascú pot creure en el que vulgui i a altre mesure. Prohibir a l'església a dedicar-se a activitats lucratives, de negociació.

I de l'escola, aquesta reforma va crear un descontentament a l'església, els bisbes, arquebisbes... es van dedicar a condemnar a l'església.

–Reforma militar: L'exercit espanyol era molt anticuat. Exeptuant l'exercit que estava a al Marroc. Era un exercit amb poca tradició democràtica.

La gent que es revoltava estava al carrer– es van oposar a la república.

A l'any 1930, per cada militar cap, li correponien tres soldats.

La reforma s'havia de fer amb molt de tacte, per què no s'enfadessin els militars. Es va porposar a tots els comandants, que pleguessin i segueixin cobrant. Aquesta mesura va donar resultat. De 170 generals, que hi havia 80 es van retirar. De 14.000 caps, van plegar 8650.

Tot i que la prudencia que es va utilitzar per la reforma, els militars es van queixar.

Al 1932, els militars van intentar fer un cop d'estat, San Jurjo era el cap.

–Reforma de les autonomies, de l'estructiura de l'estat: L'estat espanyol es un estat plurinacional, però això no etsab reconegut. L'Estat espanyol era un estat centralista. Aquesta reforma consistia; en a les 4 nacions autonomes a l'estat espanyol.

Així doncs Catlunya té l'estatut d'autonomis aprobat a setembre de 1932. Euskadi també té aquest estatut d'autonomis al 1936.

A Galicia va esclatar la guerra, durant l'estatut.

Catalunya recuperaba una institució de gobenr propia.

El primer president d'aquesta generalitat va ser Francesc Masià, i el successor Lluís Company, aquest president va ser fugejat pels feixistes.

La reforma va ser rebuda:

Hi havia grans sectors que no la veeien amb bons ulls.

Molta gent es va oposar, sobretot els militars. Això era d'esperar, però alguns membres de l'estat es van oposar.

–Reforma educativa: la situació d'Espanya, en un 33% de la població era analfabeta. La meitat de la població infantil de l'estat espanyol no etsaba escolaritzada (fills d'obers, camperols...). això donaba com a resultat un país retessat. Les poques escoles que hi havieneren de l'esglèsia.

–Reforma de la constitució: A l'any 1931, a Espanya l'escola serà única.

–Educació primaria obligatoria.

–Evolució de les diferencies (mateixes assignatures..)

–Garantir la formació del professorat, i que l'estat sigui responsable de vetjar per la formació.

A la pràctica va construir moltes escoles. E svan crear misions pedagogi– ques, intentaven portar la cultura a les zones rurals. Això va tindre la contradicció de molta gent.

–Reforma agraria: al 1930, 10.000 families tenien el 50% de la terra conreable, paral·lament 2.000.000 de

pagesos es repartien el 50% de la terra conreable. 200.000 de persones que es dedicaven a l'agricultura no tenien terres. l'Estat Espanyol es molt agrícola, la terra està mol mal repartida. D'aquesta 10.000 famílies unes poques tenen grans parts de la terra, a aquestes persones se'ls anomenaba: los grandes de España.

Gran part d'aquestes terres que eren conreables, no s'utilitzaven.

200.000 camperols tenien terres, però eres llogades, eres jornalers, els jornalers cobraven una 3ª part del sou mitjà d'aquesta època.

En el camp espanyol, es pasaba molta gana, però a més a més, el problema agrari era que l'agricultura era arcaica, es produïa molt poc. Era una agricultura de subsistència. Què l'agricultura fos tan arcaica, era un fre per a l'indústria. L'indústria catalana necessitava compradors. La part dels compradors eres de fora del país, es practicaba molt l'exportació.

A la Catalunya d'aquella època el blat, es compraba a Rússia. Està clar que reformar tot això. Calia fer un millor repartiment de les terres.

La reforma agrària va constar de molts decrets:

- Condicions laborals per als treballadors:*
- Una jornada laboral*
- Un salari mínim.*
- Contactes d'adreuament (el tros de terra lloat) fos fixe.*

Va començar la reforma a fons. Millor repartiment de la terra.

A los grandes de España se'ls expropiaba la terra que no tenien cultivada, i era donada als pagesos, se'ls expropiaba sense donar-li's cap indemnització. N'hi havia algunes terres que s'expropiaven però pagant.

– Resultat de la reforma:

Transformar l'economia espanyola. La reforma va comptar amb l'oposició dels privilegiats. Però a més a més, la reforma va trobar l'oposició d'alguns camperols. Gran part dels camperols vivien amb molta il·lusió aquesta reforma, per què pensaven que canviarien, però aquesta reforma va ser molt lenta. Això va causar la gran impaciència, però com era molt lent es veien dessabuts, especialment els jornalers andalusos. Molts camperols van acabar prenent la justícia per la seva mà, van asaltar terres dels terratinents per eliminar els latifundis. I en alguns casos van matar als propietaris.

Un dels casos més coneguts:

L'episodi de les tres Cases Viejas, els pagesos es van carregar tot. Van acabar amb la vida de moltes persones.

Això converteix el primer intent de reforma a l'estat espanyol, democratització, descentralització. Tot això en un context internacional molt greu. Això xoca amb els interessos d'aquells que es beneficien dels terratinents.

Una reforma d'aquest tipus desgasta molt al govern. Sobretot per l'oposició que va trobar.

**Bien negre 1933–1936*

A mesura que es naven fent les 5 reformes, les classes altes i mitjanes, es van anant oposant a la política del govern.

Algun pensava que això ho podia canviar tot. Cap a l'any 1933, un nombre elevat del camperols que havien rebut amb molta il·lusió aquests canvis de reforma, sobretot l'agrari. Amb la qual cosa el govern va optar per dimitir.

En convocar noves eleccions, els partits d'esquerra, es presenten per separat. En canvi els partits de dreta, aconseguixen fer una qualificació: CEDA (partit radical de dretes autònomes).

Altres partits més moderats de dreta: PR (partit radical).

Però a més a més, en aquestes eleccions el gran sindicat espanyol d'aquest moment era la FRT.

Aquest sindicat crida els seus afiliats, a que la república que s'assumiran. Diuen que la república no a de ser un govern burgès.

Al 1933, guanyen els partits de dreta.

En alguns casos es van desfer les reformes, i es van parar.

Ex: Tota la terra que va apropiat, va tornar als seus propietaris.

El govern de dretes cada cop tenia més conflicte amb la generació, volia tornar al centralisme.

Això va anant generant tensió. En aquest moment el govern estava en mans del partit radical: Alejandro Lerroux. La CEDA no estava al govern, estava governada per Gil Robles, cada cop era un partit més d'extrema dreta– atacava la pròpia democràcia. Cap als anys 30, Hitler arribà al poder a Alemanya, s'està escampant el feixisme per Europa.

La CEDA, cada cop sembla un govern més feixista. La gent té por a que a Espanya passi el mateix que als altres països. Aquesta es posa més real, a les classes baixes. Aquesta tensió finalment va esclatar, l'octubre de 1934, en el govern van entrar alguns ministres de la CEDA. Davant la qual cosa, les persones es van espantar. Els treballadors van fer vaga. La resposta va estar la repressió, la reacció del govern va declarar l'estat de guerra.

Ex: Màxima autoritat l'exercit.

Això va fer fracassar la vaga. Excepte de dos llocs, la vaga es va convertir en una rebel·la, es coneix com: els fets d'octubre.

Aquests llocs són: Catalunya, i Astúries.

A Catalunya, la rebel·la va ser en contra de la tendència feixista del govern . va ser per defensar la Generalitat, l'autonomia... En aquell moment el president de la Generalitat, era Lluís Companys.

Lluís el que va fer va ser, proclamar la dependència de Catalunya, dins del govern espanyol. La resposta de l'autoritat va ser de guerra, treure l'exercit al carrer. Lluís Companys, va ser empresonat, la Generalitat va ser abolida.

A Astúries la rebel·la va ser més agressiva, els protagonistes són els miners. Aquests dominen els explosius. Va haver un enfrontament físic entre el govern, exercit... i miners. La resposta del govern va ser enviar a l'exercit del Marroc. En aquest moment, era comandat per Francisco Franco, conegut com: el carnicero de Asturias, l'exercit no només va fer la rebel·la, si no que també va fer unes execucions. La informació que tenia la població espanyola, era limitada, era censurada.

El moviment i la repressió eren molt durs. Dos anys després, 1936, esclata la guerra civil. Després dels fets del 1934, el govern era de dretes. Després del succeït a Astúries, el general Franco, va ser ascendit a cap del govern espanyol. La política cada cop era més de dretes. El govern va caure en alguns escandols d'enriquiment. El president de la república Niceto Alcalá Zamora, veient la república, ell va obligar al govern a dissoldre-se. Convocà noves eleccions, al 1935. A l'any 1936 es van convocar noves eleccions.

1.4 Del cop d'estat a la guerra civil

Aquestes eleccions del 1936, els grups més progressistes, van aprendre de l'error i es van presentar formant un únic país que reia el front popular, era format per dos partits, comunista, republicans, d'esquerres moderada.

A Catalunya era anomenat front d'esquerra. Les dretes també van fer un intent d'unir-se, al voltant d'un partit anomenat: Buque Nacional. Hi havia un altre partit que era Falange Española, aquesta era clarament feixista, era governat per Jose Antonio Primo de Rivera. La CNT no participava en el front popular, va dir que anessin a votar. El resultat de les eleccions: Victòria clara de la gran qualificació d'esquerres. Els partits de dretes queden a un segon joc, i el partit feixista ve treure 0. El front popular era retornar la política de reforma del primer bien, i va treure a la gent de presó.

Desde el dia següent de la victòria d'esquerres, els de dretes comencen a fer plans per un cop d'estat, ja que no han pogut guanyar democràticament. Després de la victòria, Manuel Azaña, president de la república, president del govern Santiago Casar Quiroga.

Es produeix una guerra civil a Espanya per que la república havia estat un intent de modernitzar el país, i aquest intent beneficiava a quasi tots, i els privilegiats es sentien amenaçats. A partir de la victòria del front popular al 1935, aquest grup de privilegiats comencen a fer un pla contra la república (el govern), decideixen abandonar la democràcia.

Aquest cop d'estat tenia que ser dut a terme pels militars. L'ideòleg, era un general Emilio Mola, i el líder del cop d'Estat tenia que ser el General Sanjurjo. El cop d'estat estava planificat com a molts que s'havien fet abans, canviar la situació en dues setmanes. El que passa que el projecte de la república tenia molt de suport entre la gent. La immensa major part dels espanyols havien assumit la reforma del país, les classes mitjanes, petites burgesies. Fins i tot una part de l'exercit. Per tant tots aquests grups es van oposar al cop d'estat. Llavors aquest cop d'Estat va fracassar, però va derivar en una guerra.

Causes desencadenants: Als militars les hi faltaven excuses, i la van tindre al juliol del 1936, quan van matar a Castillo.

Aquest cop d'estat va començar a diversos punts d'Espanya el 18 de juliol de 1936. Va començar a: Marroc, Canàries, Pamplona i Sevilla.

El triomf o fracàs del cop d'estat, depenia del que passés a les ciutats importants,

A Barcelona, milers de catalans, amb el suport de la guardia d'assalt es van oposar al cop d'estat, es van armar i van lluitar a Madrid, l'exercit majoritàriament es va adaptar a la república.

Al cap d'uns dies, es va veure que el cop d'estat va fracassar. Totes les zones industrialitzades van mantenir fidels a la república. Les conques mineres (Asturies), també es van mantenir fidels a la república.

El territori que es va quedar fidel a la república era superior. En canvi a la zona controlada pels militars, era menor, però la situació militar era més favorable, la major part de l'exercit d'Espanya era adaptat a la república. Contaben amb el control de l'exercit d'Àfrica, fidels a la república, era una part de l'exercit; aviació, marina, es van mantenir fidels a la república. Hi havia una certa superioritat en el bandol republicà. La situació va deribar una guerra llarga, perduda per els republicans.

Això va succeir per:

–El paper de l'ajuda internacional. La guerra civilEsoanyola, no nomé sva ser espanyola.

Van demanar ajuda als altres països. Els militars també. No només els republicans. L'exercit del Marroc, no podia creuar l'Estret, era comandat per Franco. Va recórrer a Hittler i Musolini, van enviar avions, per transportar als militars.

Davant de l'intervenció dels països estrangers es va decidir fer una trobada per arreglar el problema que succeia a Espanya. Hi van anar molt països:

–Italia –França

–Urrs (Rusisa) – Anglaterra,

d'aquesta reunió e sva pendre l'acord de no intervenir en la guerra civil Espanyola. A més a més, aquest pacte des del mateix dia de l'assignatura Alemanya i Italia, no el van respctar mai. Van començar a manar soldats, armes... en ajuda del bandol reboltat. Els francesos, anglesos... en això no es vam ficar.

El bandol militar rebia bandols i armes de Hittler. Franco cada cop tenia mé simportancia al bandol reboltat, i aquest bandol fos feixista.

El bandol franquista o feixista, va rebre al llarg del tres anys de guerra l'ajuda d'Italia i Almanyia. Per part d'Itali, va rebre ajuda human, i per part d'Alemnya va rebre armes.

A la república democrtatica no va ser ajudat per ningú, cap pais va enviar tropes, però van ajudar en material... laURS (Unió Soviética), vn decidir vendre ajuda. Mèxic també va ajudar desde el principi a Espanya.

Va haver molta gent que va lluitar al costat de la república. Milers de persones voluntaris/es van lluitar. Es coneix amb el nom de: les brigades internacionals.

Eren civils de molts paiso, van decidir vindre a lluitar, per que existia el convenciment de que si triomfaba el feixisme, podri ser el principi, per la resta dels paisos europeus.

Les causes són:

–Per un banda està l'exercit, i per l'altres el suport humà. La diferencia militar era gran, i per cupa d'altres països encara augmentà més. I d'altre banda hi havia militars, i majoritariament civils, aturant a un exercit profesional.

–Es la desunió interna del bandol reoublicà. Quan els militars ven utilitzar una excusa per fer el cop d'estat. El cop d'estat no només evitava una revolució, si no que la va fer esclatar. Allà on el cop d'estat es

va aturar, va esclatar una revolució: Catalunya, Andalusia, País Valencià, Aragó.

El cop d'estat va ser aturat pels treballadors.

D'aquesta manera trobem que a la guerra civil hi ha tres models en lluita:

–Model democràtic: política democràtica. Però economicament, sistema capitalista; ERC, PCE.

–Denocràcia: Sistema econòmic socialisme (propietat privada abolida) PSOE, CNT,

en produeix una divisió ideològica en el bandol republicà: entre seguir amb la revolució, i aturar la revolució.

Les raons per les quals volen seguir amb la revolució:

- *Per que creuen que la gent pot canviar la situació–*

Raons per les quals es vol aturar la revolució:

- *Primer havia que guanyar la guerra. I després actuar segons convingui. Partits moderats.*

Els partits socialistes són partidaris de la revolució els partits més moderats. El PCE, obeï als rusos, aturava la revolució, Stanli volia aturar la revolució a Espanya per que no li interessava estar enfrontat amb els països capitalistes.

La posició contrarevolucionaria, es minoritaria, però es el partit comunista: URSS. Aquest enfrontament no nomé va estar ideològic, si no també físic. Ve estar entre els republicans.

Finalment es va imposar la teoria d'aturar la revolució, i concentrar-se en la guerra.

5.1 l'Evolució de la guerra civil

***L'esclat de la guerra**

La guerra era entre dos bàndols, el republicà i el insurrecte (franquista). Aquesta guerra civil va esclatar el 17 de juliol de 1936 i va acabar l'abril de 1939.

***La política europea i la guerra d'Espanya**

EL bàndol insurrecte tenia l'ajud militar d'Alemanya i Italia i una petita assistència de Portugal, i el bàndol republicà es va haver de conformar amb material bèl·lic comprat a l'URSS i la presència de les Brigades Internacionals, formades per simpatitzants antifeixistes procedents de diversos països de Amèrica i Europa, però el nombre de brigadistes a ser molt reduït i no es pot comparar amb l'ajud material i logístic d'Alemanya i Italia al bàndol franquista.

*** La revolució a la zona republicana**

Durant els primers mesos de la guerra, la zona republicana va viure un gran desgavell com a conseqüència de la resposta dels sindicats i petits obrers al cop d'Estat.

La victòria contra els revoltats animà les organitzacions obreres i camperoles a dur a terme les seves idees revolucionàries. Totes aquestes coses, per suposat, es van fer per mitjà de la violència.

***L'organització a la zona nacional**

La zona controlada pels militars insurrectes no hi va haver cap desgravell social semblant, i la jerarquia militar es va imposar amb una disciplina absoluta.

Els generals insurrectes es van convertir en el poder màxim, tant civil com militar, i des de l'1 d'octubre de 1936 el general Franco esdevingué Generalíssim dels exercits.

De bon començament, s'eleborà un conjunt de lleis que tenien com a base els principis ideològics del moviment feixista anomenat Falange Española.

Políticament, el genral Franco va aconseguir unificar les forces les forces que donaven suport al cop d'Estat (falangistes, tradicionalistes i monàrquics) en un partit únic anomenat FET y de la JONS del qual es va autonimenar cap suprem

Els grans propietaris, terratinets, etc., donavem suport al règim militar.

La violència al bàndol insurrecte va ser tant o més terrible que al bàndol republicà.

***L'evolució militar i la fi de la guerra**

La iniciativa militar gairebé sempre va estar en mans dels insurrectes. En la primera fase van unir Andalucía amb Castella, des de Sevilla i per Extremadura. Van conquerir toledo i es van veure frenats a Madrid. Malgrat els atacs soferts la capital es va resistir fins al març de 1939.

En una segona fase, les tropes franquistes, tot i la resistència que hi van trobar, van ocupar el País Basc, Astúries i Cantabria. Al final de l'any 1937, la guerra ja era totalment favorable a les tropes franquistes.

En un intent de canviar la situació, la República va decidir recuperar Terol. Les tropes insurrectes, en resposta, van organitzar una ofensiva que va ensorrar el front d'Aragó: van arribar fins a Lleida i, per la riba del delta de l'Ebre, fins a la Mediterrània. El territori republicà quedava dividit en dos.

A partir del desembre de 1938, Franco va iniciar la conquesta de Catalunya, que gairebé va ser un passeig militar. El gener de 1939 ocupà Barcelona i, al febrer, el seu exèrcit arribava a la frontera francesa.

En caure la ciutat de Barcelona, prop de 500000 persones enfilaren, caminant, la ruta cap a la frontera francesa per por de les represàlies.

Activitats

(PAG 47,48,49)

- **Digues quins del trets següents caracteritzen millor la crisi de la dècada de 1930. Després argumenta les raons per les quals has fet la tria.**
- **Atur elevat**

b) Pobresa

- **Disminució de la producció industrial**

h) Reducció de les exportacions

A la dècada del 1930 es va produir una crisi econòmica, que això va provocar un atur elevat, pobresa i molta fam.

- Elabora un fris cronològic a escala del esdeveniments de l'any 1931.
- Elabora un gràfic de barres a partir de les dades del quadre següent, que mostra la distribució de la població activa per sector a Catalunya i Espanya l'any 1930.
- Llegeix les dues fonts següents i després fes les activitats que trobaràs a continuació.
- Quina és la temàtica comuna de les tres fonts?

L'Estatut d'autonomia a Catalunya.

- Tenen cap punt de coincidència? En què es diferencien?

Que la font 1 i la font 2 són feixistes.

Cadascú volia un tipus de llengua. La llengua espanyola és la predominant.

- La temàtica que plantegen ¿es vigent en l'actualitat? Argumenta la resposta.

Si, els catalans reclamen l'autogovern, la meyor part del que es presenta a Catalunya sigui en català, però n'hi ha gent que no està d'acord.

- Llegeix amb molta atenció el text següent i després fes les activitats que trobaràs a continuació.
- Posa un Títol a aquest text mirant que tingui relació amb el contingut.

Catalunya perd l'identitat.

- Digues quina és la idea principal del fragment que has llegit.

Catalunya va perdre el seu autogovern, també la llengua catalana.

El nou règim fou el país en conjunt i, en especial, les seus símbols més representatius.

- Explica de que tracta aquest fragment, en conjunt.

De que Catalunya sense iniciar la guerra, va sortir greument afectada, va perdre el seu autogovern i bona part del seus intel·lectuals i professionals.

El catalanisme, la cultura i la llengua catalana van ser greument afectades.

- Quins et sembla que són les detalls o les informacions menys importants, però que tenen relació amb la idea principal? Fes-ne un comentari.

Catalunya va perdre els seus intel·lectuals i professionals.

5. Omple un quadre com el del model que et donem aquí al costat.

SEGONS EL TEMPS

Causes de la Guerra

Immediates: Cop d'estat militar i eleccions on guanya el front popular. Rivalitat entre seguidors republicans i feixistes.

- Uns feixistes maten a un guarda d'assalt

Llunyanes: Acceptació del privilegiats. Les generals moren. Reformes, endarreriment d'Espanya.

- Aturar les problemes que arrosegava Espanya. Reformes.

SEGONS LA TIPOLOGIA

Causes de la guerra

Ideològiques: Radicalització. Desprestigi a la democràcia.

- Enfrontament entre feixistes i republicans. Influència del Partits Espanyols.

Socioeconòmiques: La població obrera volien les reformes i les millores.

- Desig de fer les revolucions.

Demogràfiques: Molta gent patia la pobresa i augmenta l'atur. Desajustament entre la població.

- Els sindicats obrers van assaltar conserves.

Polítiques: Els feixistes volien fer fora les reformes.

- No hi ha gaire partit de centre.

Internacionals: Conspiracions contra el govern.

- Cop d'estat de Sant Jurjo

- Amb l'ajut d'una enciclopèdia o d'un diccionari d'història, omple un quadre com el del model que et donem aquí al costat, amb el nom complet de cada partit o sindicat, la seva ideologia i els noms dels seus líders durant la República i la Guerra Civil.

CNT-FAI

Confederació Nacional del Treball

Federació Anarquista Ibèrica

- Anarquista
- Buenaventura, Durruti

UGT

Unió general de treballadors

- Socialista
- Julian Besteiro

PSOE

Partit Socialista Obrero Espanyol

- socialista
- Caballero

PSUC

Partit Socialista Unificat de Catalunya

- Socialista, Comunista
- Joan Comorera

POUM

Partit Obrer d'Unificació Marxista

- Comunista, Troskista
- Andreu Nin

ERC

Esquerra Republicana Catalana

- Esquerra i Nacionalista
- Lluís Companys, Francesc Macià

PCE

Partit Comunista d'Espanya

- Comunista, Stalina
- Ibarruri

CEDA

Confederació Espanyola de Drets Autònoms

- Dretes
- Gil Pobles

FET y de las JONS

Falange Española tradicionalista de la junta de ofensivas nacionales sindicalistas.

- Feixista
- Francisco Franco

t. 2 El franquisme (1936–1975)

2.1. Introducció

El Franquisme és un període històric de la història d'Espanya, es caracteritza per ser un període llarg. Comença l'any 1939, al acabar la guerra civil, i finalitza l'any 1975 amb la mort del dictador.

És un règim no escollit que es mantén per la força de les armes. El Franquisme és una dictadura, que desprecia els principis bàsics de la democràcia i dels drets humans.

La dictadura franquista és llarga i al mesura que passa el temps va evolucionar—

Nant. En els primers anys era clarament feixista, ja que també tenia el suport d'altres dictadures d'Europa com ara Hitler a Alemanya i Mussolini a Itàlia. Quan aquestes altres dictadures van anar desapareixent el franquisme va suavitzar les seves formes. Però encara que de vegades canviava una mica els fons sempre era el mateix al llarg de tota la dictadura.

Aquest també és un període de la història d'Espanya mal conegut o gens conegut, ja que quan Franco mor es produeix una mena de pacte de silenci, per no passar comptes, per amagar el passat, també perquè va ser un règim totalment manipulador, per la propaganda i especialment en l'educació.

2.2 Característiques del règim franquista

Hi ha 9 característiques principals del règim franquista:

- En la primera època del franquisme no hi havia cap mena de constitució, no hi havia sufragi i els càrregos polítics eren ocupats pel designat.
- No existien partits polítics perquè consideraven que semblaven la divisió
- La concentració de poders, durant el franquisme
- Les restriccions de les llibertats individuals
- Control absolut de la informació, escoles, propaganda, etc.
- A les forces armades se li assigna un paper que no li correspon, com ara el control de la ciutat com si fossin policies.
- La repressió de la lluita de classes, els camperols, obrers, etc. No hi havia llibertat de sindicat ni de vaga, només existia un sindicat anomenat sindicato vertical que era una eina de control.
- El poc respecte als drets humans bàsics com ara el dret a la vida. Durant el franquisme es van assignar centenars de penes de mort i torturacions.
- També es caracteritza per l'opressió que tenia per tot allò que no fos Castellà, especialment a Catalunya i Euskadi.

3.2 Les fases del franquisme

a) Guerra Mundial i aïllament

Durant els primers anys de la postguerra (1939–1945) el règim del general Franco no va disimular les seves semblances amb el nazisme alemany i el feixisme italià.

Van ser èpoques d'eufòria oficial, pobresa popular i duríssima repressió. Durant aquest període, el general Franco consolidà el seu poder. El 1942 creà les anomenades Cortes Españolas, una manera d'assemblea deliberativa i consultiva que res no tenia veure amb els parlaments democràtics elegits per sufragi universal.

El 1945, les circumstàncies exteriors van canviar. Amb la derrota de Hitler i Mussolini, i el triomf de les democràcies i els comunistes, Franco va quedar com el últim feixista d'Europa. L'ONU formada el juny del 1945, no hi va admetre Espanya com a membre. I al 1946 Franco va decidir retirar tots els ambaixadors que hi havia a Espanya i la va bloquejar econòmicament.

En aquesta època l'oposició al règim franquista no va tenir gaires oportunitats de triomfar. Durant aquests anys es formà El Front Nacional de Catalunya (FNC) I, el 1945, el Moviment Socialista de Catalunya (MSC). El sindicat Confederació Nacional del Treball (CNT) i el Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC) van proseguir una tasca de resistència malgrat les detencions dels seus militants. Les esperances de l'oposició de veure caure el franquisme es van anar esvaint.

b) La fi de l'aïllament i le canvi econòmic

A partir del 1948, la tensió creixent entre l'URSS i els Estats Units va donar lloc a l'època coneguda com a guerra freda. Aquesta circumstància internacional és la que explica la fi de l'aïllament polític i diplomàtic del franquisme. El 1950, l'ONU va anul·lar la resolució d'aïllament contra Espanya, al mateix temps que els Estats Units concedien al govern espanyols els primers crèdits. L'any 1952, a més, Espanya fou admesa a la UNESCO. El 1953, els EEUU signaven amb Espanya uns acords de col·laboració. El mateix any el Vaticà signava també un acord amb el règim franquista.

Per la part econòmica del país Espanya patia una lenta recuperació, al voltant de l'any 1957 la situació era tant preocupant que es va arribar a un col·lapse. Davant la gravetat de la situació, Franco va donar entrada al govern a un grup de tècnics econòmics que van preparar l'anomenat pla d'estabilització. Bàsicament consistia en la modificació de l'autarquia tot recorrent l'economia del país en un model normal capitalista. Al cap d'un temps les expectatives i el nivell de vida va començar a millorar clarament.

L'oposició contra el franquisme no va emprendre cap acció seriosa.

Pel que fa a Catalunya, cal destacar d'aquests anys dos fets simbòlics. Al'exterior, l'elecció de Josep Tarradellas com a president de la Generalitat a l'exili. A l'interior, els incidents al Palau de la Música Catalana, coneguts des d'aleshores com els fets del Palau.

c) La dècada del miracle econòmic

En aquesta dècada, desde un punt de vista polític, s'han de destacar alguns elements externs de aparent liberalització política. D'entrada, l'anomenada *Ley orgánica del Estado* (1966), que fou sotmesa a un referèndum sense garanties. En aquesta llei, entre d'altres elements, hi apareixia la figura d'un president del govern responsable únicament davant del cap d'Estat; les Corts passaven a tenir una funció legislativa clara, més que no pas deliberativa o consultiva com fins aleshores. Aplicacions d'aquest ambient de liberalització van ser, entre d'altres, la Llei de Premsa (1965) o la Llei de la Llibertat Religiosa.

Però el que s'ha relevat com més inèrte va ser la proclamació per Franco, l'any 1969, del príncep Joan Carles, nét d'Alfons XIII, com a sucador seu a títol de rei. En aquell moment molta gent va pensar que el futur rei d'Espanya no es mantindria gaire temps després de la mort del general Franco. Es van equivocar. El príncep Joan Carles, quan va esdevenir rei, va ser un dels impulsors decidits del sistema democràtic, tant a la fi del franquisme com en crisis importants de la democràcia.

Desde un punt de vista econòmic, durant aquesta dècada hi hagué un creixement espectacular de la producció i un desenvolupament també extraordinari de la indústria. Tres en van ser els motors: El turisme, les inversions estrangeres i l'exportació de mà d'obra.

Aquesta expansió econòmica, que va ser impulsada mitjançant els anomenats plans de desenvolupament, va provocar un èxode del camp a la ciutat i de les zones rurals a les industrials sense precedents a la història d'Espanya. Catalunya, com a zona que va aprofitar la industrialització d'aquesta època.

La dècada de 1960 destaca també a Catalunya per la formació del sindicat Comissions Obreres (CC OO). A través d'ell, la classe obrera va començar lentament a apropar-se, amb les seves reivindicacions laborals i

socials, a la identitat nacional de Catalunya.

Finalment, també cal esmentar la creació, el 7 de novembre de 1971, de l'Assemblea de Catalunya, un grup ampli i plural que aplegava partits polítics, sindicats clandestins, entitats cíviques, persones a títol individual, etc., que es va proposar realitzar tot d'activitats públiques per tal d'assolir tres punts irrenunciables: la llibertat, l'amnistia i l'Estatut d'Autonomia.

d) La crisi del sistema i la fi del franquisme

Els darrers anys del franquisme van ser molts moguts, van ser presents les mobilitzacions obreres, les vagues en nombrosos serveis com la sanitat, l'ensenyament, etc., i no hi van faltar els atemptats terroristes. Entre aquests destaca l'assassinat del president del govern franquista, l'almirall Luis Carrero Blanco, a mans d'ETA. Les conseqüències d'aquest fet van ser l'enduriment del règim polític i un progressiva degradació de franquisme.

L'Economia Espanyola tampoc anava massa be, degut a una profunda crisi econòmica occidental marcada per l'augment del preu del petroli.

L'any 1974 Franco va patir la primera malaltia greu reconeguda públicament, i va haver de ser internat en un hospital. Per primer cop, en el mes de juliol va cedir la direcció de l'Estat al príncep Joan Carles.

Al final del mes d'octubre de 1975, la malaltia del general Franco es va agreujar i va esdevenir irreversible. Morí el 20 de novembre. Una etapa molt dura de l'història d'Espanya s'havia acabat.

Activitats

2: Omple un quadre com el següent sobre els suports que va tenir la dictadura franquista.

<i>TIPUS DE SUPORT</i>	<i>EXEMPLES</i>
Econòmics	Econòmicament va rebre l'ajud del terratinets de l'època, de les banques, etc.
Socials	Socialment va rebre el suport de tota aquella gent que no volia tornar a viure una altra guerra.
Polítics	Políticament va rebre el suport de La Falange, els antics monàrquics, el antics seguidors de la Ceda, etc.
Eclesiàstics	L'esglèsia d'aquella època veia, o feia veure que veia, al dicatador com el home que havia vingut a salvar Espanya.
internacionals	Franco també va comptar amb l'ajud de Hitler (Alemanya) i Mussolini (Italia) com també dels EE UU.

3: A continuació tens dues fonts primàries relacionades amb la condició femenina. Busca l'article del codi civil de 1968 (font 2) que faci referencia a cadascun dels articles de la llei de la Generalitat (font 1), encara que digui el contrari, i compara les dues fonts. Valora les idees del franquisme eren una reacció del pasta o un progrés.

L'article 1 de la Generalitat va relacionat amb el 57 del franquisme.

L'article 2 de la Generalitat va relacionat amb el 61 i el 62 del franquisme.

L'article 3 de la Generalitat va relacionat amb el 60 del franquisme.

L'article 4 de la Generalitat va relacionat amb el 59 i 57 del franquisme.

L'article 5 de la Generalitat va relacionat amb el 61 del franquisme.

L'article 8 de la Generalitat no va relacionat amb cap del franquisme

La font 2 està clarament en reacció ja que té a la dona com un instrument no com a una persona, i la font 1 en progrés ja que intenta millorar la condició que tenia.

- **En quina de les dues èpoques la dona va gaudir de més igualtat de drets?**

La dona va gaudir de més igualtat en la font 1, es a dir en l'any 1934.

- **Quina legislació et sembla més justa? Per què?**

La de l'any 1934 perquè es veu un progrés molt evident

- **Quina legislació et sembla més progressista? Quina et sembla més reaccionària? Per què?**

La font 2 està clarament en reacció ja que té a la dona com un instrument no com a una persona, i la font 1 en progrés ja que intenta millorar la condició que tenia.

- **Digues quina idea no explícita sobre la funció de la dona en la societat hi ha darrere de l'afirmació de l'article 62 del codi civil de 1968.**

Que la dona ha d'estar a casa cuidant els nens, rentant, fent feina, etc.

4. Relaciona l'inici de cada fase amb la continuació que li correspongui:

- La destrucció dels parits polítics i de les llibertats democràtiques

b) com ara la prohibició del pret de vaga

- La repressió institucionalitzada de qualsevol disidència

c) com, per exemple, l'empresonament d'una persona per haver criticat al cap d'Estat

- L'arbitrarietat jurídica

a) com, per exemple, el fet que qualsevol llei es basava directament o indirectament en el fet que era voluntat del cap d'Estat.

5. Digues quines d'aquestes afirmacions són certes i argumenta per què:

- falsa, perquè la primera etapa va ser molt dura, té una duríssima repressió i Jona Carles va ser nomenat sucador en la 3ª etapa.
- Falsa, perquè va ser en la 3ª
- Certa

8. Llegeix el text següent, que correspon a l'article segon de la *Ley de las Cortes Españolas* de 1942. Després contesta les preguntes i argumenta per què aquestes corts no eren democràtiques.

- Avui afirmem que el Parlament de Catalunya, el de l'Estat espanyol i el Senat són democràtics. Per què?

Sí, perquè els càrregos que hi manen són escollits per la població.

- Actualment, ¿pot votar al Congrés dels Diputats un ministre que

no hagi estat elegit diputat? Per què?

No, perquè per ser ministre cal haver estat elegit abans com congressista, regidor, etc.

- Per qui eren triats directament els membres de les Corts

franquistes?

Per el general Franco

10. A continuació tens quatre fets desordenats en el temps. Ordena'ls i indica de quina naturalesa és cada fet (política, social o econòmica) i a quina fase del franquisme que has estudiat correspon:

1. c) la no-admissió d'Espanya a l'ONU (política 1ª fase)

2. a) El pla d'estabilització (social 2ª fase)

3. d) La formació de l'Assemblea de Catalunya (econòmica 3ª fase)

- b) El nomenament de Carlos Arias Navarro com a president del govern (política 4ª fase)

1932

1931

DESEMBRE

Va ser aprovat la constitució republicana

AGOST

Va ser aprovat l'estatut a Catalunya

JUNY

Es redacta l'estatut d'autonomia de Núria

ABRIL

Va ser proclamada la Segona república